

Akademický rok: 2023/2024

Diplomová práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: Mgr. BcA. Lucie Lienerová

Název práce: Tělo, tělesnost, touha

Slovní hodnocení:

Téma tělesnosti v klasickém vizuálním umění, navíc spojené s napětím touhy a násilí, je v posledních staletích něčím naprosto zásadním a i v současném kontextu velmi komplexní a díky tomu nelehké. Jak pro řadu historiků umění, tak pro současné umělce, kteří by ho chtěli ve své tvorbě reflektovat.

Že si ho za inspirační východisko pro svůj diplomní projekt vybrala Lucie Lienerová je, a to v tematickém prizmatu Ovidiových proměn, proto nepochybně zajímavá, ale ve své spleti významů i komplikovaná výzva. Celkově se domnívám, že ve vztahu k vývoji autorčina uměleckého projevu a možností ho uplatnit v kontextu současného umění, se dané výzvy i přes klikatou cestu plnou odboček chopila úspěšně.

V textové části své diplomní práce autorka popisuje v jednotlivých fázích vývoj svého tvůrčího záměru od „konceptního k intuitivnímu“. Sympatická jsou teoretická východiska a citování autoři v popisovaných počátcích jejího směřování, která odhalují řadu podstatných momentů pro možnosti současné výtvarné interpretace (jako je kryptoerotická funkce daných výjevů v umění raného novověku či principiálně násilná povaha Ovidiových příběhů).

Následné části textu naopak popisují autorčin odklon od tohoto výzkumného přístupu k osobním intencím a aktuálním podnětům pro její tvorbu. I když popisovaná díla a okolnosti jejich vzniku se často velmi vzdalují původnímu tematickému záměru, onen posun od samotné popisné tělesnosti a narativů směrem k druhému jádru Ovidiovy mytologie – totiž k momentu metamorfóz, transmutace mezi člověkem a přírodou, vlastně vhodně rozvíjí paralelní linii výzkumu.

Z osobního až snového příběhu autorčiny kamarádky a série jejích portrétů vycházející cyklus maleb vlastně ohledává hned několik aspektů, které v nějaké poloze nalezneme i v klasickém umění. Prvním z nich je osobní mytologie aplikovaná na klasickou symbolickou látku, druhou pak vstup portrétovaných aktérů do v Ovidiových příbězích popisovaných rolí. Proměna hrdinky v rostlinu vlastně v současném kontextu získává až symbiotické a ekologické významy.

Co se týče autorčina výzkumu a inspirací v tvorbě jiných umělců, vybrala si do textu vlastně velmi střídmý počet příkladů. V případě staršího umění zde dominuje manýristický grafický cyklus Proměn Hendrika Goltzia (zde ale zjevně především díky jeho rozboru v citované literatuře). Je možná poněkud škoda, že se autorka při svém bádání a inspiraci neohlédla i za malířskou tvorbou, především benátských umělců, což by vzhledem ke koloristickému založení jejich vlastních děl dávalo smysl.

V oblasti současného umění pak zmiňuje především ilustrace Marlene Dumas a setkání s malbami Andreany Dobrevy. Z hlediska uvedení autorčiny vlastní tvorby do kontextu současného umění bych možná ocenil širší výběr srovnatelných přístupů. Zvláště když daná tematika má již v moderním umění celou řadu velmi podnětných realizací. Za mnohé stačí zmínit více „maskulinní“ přístup v Picassových ilustracích k Proměnám. Vzhledem k tomu, že autorka ve svém textu zmiňuje i ony problematické momenty s tématem spojené (všudypřítomné znásilnění, násilí obecně atd.), stálo by jistě za to i stručné porovnání přístupů jaké nabízí třeba Picasso a Dumas. Nemluvě o zajímavých vizuálních souvislostech některých autorčiných výjevů s českým modernismem. Třeba s tvorbou Jana Zrzavého (viz jeho Milenci).

U samotné výtvarné části diplomové práce Lucie Lienerové, cítím určité napětí mezi sérií erotickým nábojem naplněných výjevů drobného formátu, které se snaží vlastně doslovně naplnit výchozí záměr diplomního projektu a několika dalšími okruhy děl, která se sice na první pohled tomuto vzdalují, ale kreativně rozvíjejí aktuálnější potenciál Ovidiovské mytologie.

Ať již se jedná o sérii zmíněných portrétů metamorfózujících autorčinu kamarádku směrem k symbiotické bytosti – rostlině, nebo výjevy a plastické objekty chápající Ovidiovský narativ především jako prostor zahrady proměn (jak ho kdysi znázornil již Nicolas Poussin v podobě malířského výčtu Ovidiových hrdinů proměněných do různorodých rostlin) a s ním spojených zahradnických artefaktů, konkrétně náradí, *proměněného* do nepraktického ale křehkého a krásného materiálu skla.

Ještě jsem nezmínil jednu předchozí fázi autorčina projektu, jíž je cyklus „bazénových“ výjevů, které jsou de facto antitezí východisek diplomního projektu, jelikož těla znázorněných dvojic vystupují v situacích pasivního odcizení, distance a absence vzájemné interakce. Přesto jde dané obrazy chápat jako zajímavou odbočku autorčina ohledávání tématu, ukazující jeho protiklad, který je ale přes veškerou absenci tělesného kontaktu i tak naplněn napětím mezi aktéry.

Výtvarnou část diplomové práce lze ocenit pro autorčinu snahu vyrovnat se s daným tématem prostřednictvím ohledávání různorodých a často i protikladných poloh a linií vlastní tvorby. Umělkyně se nebojí vykročit stranou a vně daného zadání, aby se do něj následnými kroky vrátila, poučena o další jeho

zohledněné aspekty. Souběžný popis tohoto vývoje v textové části práce pak tuto logiku tvůrčího procesu ještě více smysluplně zdůvodňuje.

Za nejautentičtější a nejpřínosnější umělecký přínos diplomové práce Lucie Lienerové pokládám především díla vedoucí k oné proměně od lidského aktéra k rostlinnému světu, k florálnímu a koloristicky živému výtvarnému projevu, který se nebojí vzdát určité sofistikovanosti kreslířského řemesla a nahradit ho nábojem senzuálního gesta. Ve spojení s oním souborem skleněných artefaktů je myslím právě toto jádrem diplomové práce a má největší potenciál pro prezentaci ve výstavní formě jako komplexní dílo.

Otázky k rozpravě:

1. Nalezla byste i další současné autory reflektující (klidně i nepřímo) tematiku Ovidiových proměn? Nemusí se jednat jen o malbu, ale o širší kontext současné tělesnosti. Dokázala byste danou tvorbu porovnat se svým vlastním projektem?
2. Jaký je váš vztah k výtvarné technice se kterou pracujete? Řada děl která jsou součástí diplomové práce byla ponechána ve fázi, připomínající nedokončenost. To nemíním jako přímou kritiku, spíše mne zajímá jak toto sama chápete ve vztahu k použitým výrazovým prostředkům.

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace:

B

Posudek vypracoval(a):

Mgr. Viktor Čech, Ph.D.

Datum:

29. 4. 2024